

Český kůň jako směr. Tlumačovský hřebčinec je nabízí

Vztah člověka ke koni trvá již několik staletí a je podložen nejenom samotným využitím koně jako zdroje obživy, ale zejména citem pro jeho krásu těla i pohybu. Jedním z míst, kde jsou obě funkce dodnes živé, je Zemský hřebčinec v Tlumačově na Zlínsku.

Hřebčinec je jedním ze tří státních organizací v České republice, kde se koně chovají a odchovávají. Historie zařízení se datuje k roku 1925 a jeho hlavním posláním bylo od začátku zajišťovat plemnitbu v zemském chovu koní. „V minulosti byla snaha ovlivňovat chov přes hřebce. Z genetiky se ale ví, že klisna hříbě ovlivní genetickou výbavu až osmdesát procenty. Snažíme se tedy ze zemského chovu vybrat a testovat v naší odchovně takové hřebce,

kteří, pokud se v čase pak stanou plemníky, se zbývajícími procenty převálcují genetický materiál matek. Jako každý chovatel chceme chov ovlivňovat a posouvat dál,“ vysvětlil ředitel tlumačovského hřebčince David Olejníček.

Chladnokrevný a teplokrevný kůň

V Tlumačově najdeme dva typy koní. Chladnokrevný kůň je mohutnější postavy s váhou od 700 do 900 set kilo a je určený

spíše k těžké práci, zatímco teplokrevný kůň by měl být naopak lehčí, s váhou do 650 kilo, než do lesa se spíš hodí na závody. „My si z koně vybereme konkrétní vlastnost plemenného hřebce a tu se snažíme udržet, případně posunout výš. Teplokrevné koně jsou dnes ekonomicky zajímavější. Lidé na ně chodí a jsou ochotni do nich dávat peníze, a pokud kůň něco umí, kupovat je za draho,“ pokračoval ředitel hřebčince. Vysvětlil, že hospodářský význam koně se již ve 20. století změnil. Koně do druhé světové války bojovaly, pracovaly, ale dnes je nahradily motory. „Tento význam koně skončil a je tady nová éra. V České republice máme asi devadesát tisíc koní, na poli a v lese pracuje asi

tisíc zvířat. To je nepatrný zlomek z celkového počtu. Abychom o koně úplně nepřišli, sportují a sport koní v každém státě řídí a organizuje a finančně podporuje jezdecká federace,“ uvedl.

Cíl produkovat hřebce

V hřebčinci bychom měli najít hlavně plemenné hřebce. To je také v principu odlišuje od hřebčína, kde jsou hřebci i klisny. Základní funkce organizace, se tak ani po čtyřidevadesáti letech nezměnila. „Naším hlavním cílem je produkovat hřebce a produkuje se proto, aby se mezi nimi našel plemník, který bude populaci v zemském chovu pozitivně ovlivňovat a tak celý chov posouvat dál. Hříbě v šesti měsí-

cích je pro chovatele nepopsaný list, všechno se u něj bude teprve projevovat. Vliv na to má celá řada věcí. Kdy se hříbě narodí a jak brzo jde na pastvu, jaké mu dáváte krmění, jestli ho odchováte ve skupině nebo z něho děláte jedináčka, jak poctivě sledujete jeho chování a jak na něj reagujete, jestli vnímáte co mu v odchovu vadí nebo nevádí a pod. Je to nejistota a nejasný výsledek a nikdo vám na sto procent neřekne, co vývoj hříběte po všech stránkách ovlivní,“ zamyslel se David Olejníček. „Stále trváme na tom, že pokud máme navázat na tradici a historii a ustát tak svůj smysl, naše dobré jméno a doménu naší činnosti, tak hřebce máme a musíme produkovat. Je to o poctivé práci a čekání na výsledek. Nicméně i hřebčinec malé stádo teplokrevných klisen má a svou chovatelskou činností doplňuje zemský chov. Každý koňář má klisnu rád, je v ní budoucnost, bez ní to nejde,“ upozornil.

Jediný hřebčinec na Moravě

V České republice je aktuálně jeden hřebčín a dva hřebčince. Národní hřebčín Kladruby nad Labem, má na starost celou populaci starokladrubského koně. „V minulosti se hřebčín v Kladruzech nad Labem stal národní kulturní památkou a čerstvá informace tohoto roku je, že se podařilo ho zapsat i na seznam nehmotného kulturního dědictví UNESCO. Nikde jinde ve světě není živé kulturní dědictví a to plemeno koně, jediné v České republice. V Čechách je pak hřebčinec v Písku a na Moravě u nás, v Tlumačově,“ uvedl David Olejníček. Hřebčince měly ovlivňovat zemské chovy, dnes je ale celý proces reprodukce koní tak jako i ostatních hospodářských zvířat modernější a mnohem jednodušší. „To, že se kobyla vydávala za hřebcem po kopytě nebo on za ní, fungovalo dlouhá stáletí ne-li tisíciletí, a v Čechách a na Moravě tato praxe trvala až do roku cca 1993. Dnes oplodnění řešíme pomocí inseminace a hřebce nemusíme posílat do terénu. Veterináři vyhodnocují říjí klisny a už jen říkají chovateli, aby objednal dávku,“ vysvětlil.

Kromě plemnitby a odchovu koní je v Tlumačově možné koně i ustájit na výcvik. V rozlehlém areálu, jehož objekty jsou od roku 2011 kulturní památkou, našla zázemí i státní jízdní policie ze Zlína. Foto: Petra Pášová

Nutné zkoušky

Odchovnu má hřebčinec na farmě asi šest kilometrů daleko od Tlumačova, kde žije pět ročníků koní. Tři teplokrevné a dva chladnokrevné, celkem pak asi sedm desítek koní. „Ti, co mají tři roky a chybí jim půl roku do prvních zkoušek výkonosti hřebců, si stáhneme k nám dolů do Tlumačova na výcvik. Hřebci pak už nejsou na pastvě, ale v boxích. Začínají se osedlávat a jezdit. Pokud absolví zkoušku, a navíc jsou komisí svazu vybraní jako potenciální plemníci, putují do sedmdesátidenního staničního testu a pokud i ten úspěšně absolvují, dostanou licenci a od tří let pak mohou připouštět,“ vysvětlil šéf hřebčince. Praxe je taková, že chovatel se na koně zaměří a vybere si toho, koho chce a dál s ním pak pracuje. „Pokud však kůň nemá nejlepší předpoklady, prodáváme ho. Nabízí se na internetu, ale lidé nás sledují a o koních, které jsou na prodej, ví,“ řekl. Nejtypičtějším příkladem zájemce z řad široké veřejnosti je člověk, který se na koni po práci projede a odreaguje a nebo s ním v průběhu roku jezdí po hoby či profi skokových závodech.

Parkurové ježdění

Teplokrevné koně se v Tlumačově odchovávají, jezdí a připravují převážně pro dvě sportovní disciplíny, parkur a vozatajství. „Máme několik mladých plemníků, kteří se pěkně ukazují a myslím si, že o nich ještě bude slyšet. Děláme proto všechno. Na koně

nespěcháme, nechceme je pokažit. Později si sportem musí získat jméno a pak se k nám případně vrátí a budou jen připouštět. Ale je možné, že o ně nebude takový zájem a pak je prodáme. Raději, aby jezdili a skákali po světě a měl z nich někdo později užitek, než aby nám stáli ve stáji a přitom nic dalšího nedokázali,“ konstatoval David Olejníček s tím, že v hřebčinci pořádají i řadu chovatelských akcí, kde veřejnost o svých svěřencích pravidelně informují. „Parkurový sport je pro nás důležitý, kdo nedělá parkurové koně, jako by dnes nebyl. Specializujeme se ještě na vozatajství. Tyto dvě sportovní disciplíny a plemenné hřebce jsme schopni zájemcům o plemnitbu nabídnout,“ řekl. „Musím se pochlubit, zrovna v minulém týdnu se vrátil z mistrovství světa mladých koní v jednospréžích v maďarském Mezöhegyesi náš zástupce a obsadil krásné druhé místo. To se v minulosti s mladým pětiletým a navíc plemenným hřebcem nikomu v České republice nepodařilo a je to historický úspěch. To je přesně ta cesta, o které mluvím, a kterou chceme a musíme jít.“ řekl ředitel hřebčince.

Směrem je pro hřebčinec v Tlumačově český kůň

Směrem, který se musí hřebčinec v Tlumačově dál ubírat, jsou podle Olejníčka české koně. I proto musí zachovat odchovnu a nakupovat do ní od českých chovatelů česká hříbata. „Hřebce pak dál raně testujeme, kde se ukáže, kam dál budou směřo-

vat. Zda se stanou vrcholovými sportovci a později kvalitními plemníky, kteří významněji ovlivní chov. Ideální je skládat takový počet hřebců, abychom si mohli vybírat. Dnes se chlubíme čtyřmi. To, co by tady mělo zůstat, je český u nás odchovaný kůň, hřebec, plemník, kterého budeme nabízet pro české chovatele, pro zemský chov a pro lidi, co k nám i v rámci regionu mají nejbližší,“ popsal. Zároveň se pochlubil, že se pravidelně umisťují v hodnocení jimi odchovaných klisen a také hříbata mají pravidelně dobré hodnocení. „S pětiletými máme tento rok úspěchy v soutěžním seriálu Kritéria mladých koní (KMK). Čeká nás finále KMK v Písku a finále výstavy tříletých klisen a hříbat. To bude závěr a vrchol letošní sezóny.“ pousmál se David Olejníček.

Jízdní policie Zlínského kraje

Kromě plemnitby a odchovu koní je v Tlumačově možné koně i ustájit na výcvik. V rozlehlém areálu, jehož objekty jsou od roku 2011 kulturní památkou, našla zázemí i státní jízdní policie ze Zlína. „Měli zázemí jinde na nevhodném místě, ale dohodli jsme se a od října loňského roku jsou u nás. Koně tady mají ustájené, mají tady kanceláře, šatny, starají se o koně a dělají výcvik. My jim koně krmíme, poskytujeme jim prostory, ošetřujeme je. Hřebčinec tak naplňuje další významnou funkci veřejného zájmu,“ doplnil ředitel hřebčince na závěr.

Petra Pášová

Hřebčinec v Tlumačově funguje od roku 1925 a dnes je jedním ze tří státních organizací v České republice, kde se koně chovají a odchovávají. Ředitel David Olejníček (vpravo) uvedl, že v hřebčinci bychom měli najít hlavně plemenné hřebce. To ho také v principu odlišuje od hřebčína, kde jsou hřebci i klisny. Základní funkce organizace, se tak ani po čtyřidevadesáti letech nezměnila. Foto: Petra Pášová

